

Jaarrekening 2019 in vogelvlucht

INKOMSTEN Waar kwam het geld vandaan?

Totale inkomsten: € 212.814.290

Tarieven inwoners 2019

- Onroerendzaakbelasting**
 - eigenaren woningen: 0,1360 %
 - eigenaren niet-woningen: 0,3800%
 - gebruikers niet-woningen: 0,3300%
- Afvalstoffenheffing**
 - eenpersoonshuishoudens: € 270,-
 - meerpersoonshuishoudens: € 396,-
- Rioolheffing** € 130

UITGAVEN Waar ging het geld naar toe?

Er zijn negen programma's:

Totale uitgaven: € 207.612.196

Resultaat:

€ 5.202.094

Bevolkingsontwikkeling 2019	Den Helder	Nederland
 - 299 inwoners		
Jongeren met jeugdhulp (1e helft 2019)	13,6%	10,0%
Werkloosheid (2019)	3,6%	3,4%
Huishoudens met bijstandsuitkeringen (% t.o.v. totaal aantal huishoudens)	6,2%	5,2%

Lastendruk per huishouden

Gemiddelde woonlasten in 2019 voor eigenaar-bewoner, meerpersoons huishouden:

	Onroerendaakbelasting	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing	Totale woonlasten
DH	 € 207	 € 396	 € 130	 € 733
NL	€ 279	€ 263	€ 196	€ 739

Highlights

In 2019 hebben we invulling gegeven aan mooie initiatieven en projecten. In samenwerking met inwoners en andere partijen. En vaak aansluitend op andere initiatieven zoals het project Financieel fit. Ook meten we wat inwoners ervan vinden. Zo weten we wat er leeft in Den Helder. Hieronder staan de highlights uit de jaarrekening 2019 van de gemeente Den Helder.

- Horecaontwikkelingen Willemsoord**
Gebouw 51 op Willemsoord is verbouwd en eind april 2019 opgeleverd. Drie horecaondernemers hebben er inmiddels hun intrek genomen.
- Inloopspreekuur De Buurthaven**
Op 4 juni 2019 is het inloopspreekuur "De Buurthaven" gestart in de Maranathakerk. Inwoners kunnen op het spreekuur terecht met uiteenlopende vragen over bijvoorbeeld zorg, werk of buurt.
- Excellente dienstverlening inwoners**

In 2019 hebben we onze inwoners gevraagd wat zij onder dienstverlening verstaan en waar de gemeente kan verbeteren. Deze input is gebruikt bij het hernieuwen van onze dienstverleningsvisie.

4. **Ondernemingspeiling**
Begin 2019 is er een enquête voor ondernemers uitgezet. Onder andere om inzicht te krijgen in het ondernemings- en vestigingsklimaat. Met de resultaten zetten we in op nieuw beleid.
5. **Omgevingsvisie Julianadorp vastgesteld**
Samen met vele bewoners, ondernemers en andere geïnteresseerden is gesproken over de toekomst van Julianadorp. In 2019 is de omgevingsvisie voor Julianadorp afgerond. De omgevingsvisie geeft handvatten voor de toekomstige ontwikkeling van Julianadorp.
6. **Onderhoudsopgave haven**
De uitvoering van het onderhoud en beheer van vaarwegen, bruggen, sluisen en sommige kades is op orde gebracht en financieel tot en met 2028 geregeld.
7. **Pop-up huis Veiligheid**
In 2019 is wederom het "Pop-up huis Veiligheid" uitgevoerd. In de week van de veiligheid hebben we in het Pop-up huis aandacht besteed aan de (digitale) weerbaarheid van jongeren, ouderen en ondernemers.
8. **Noorderhaaks geopend**
Noorderhaaks, de nieuwe ontsluiting tussen Julianadorp en Den Helder, is in februari 2019 officieel en feestelijk geopend. Het project is na vijf jaar afgerond en er ligt nu een prachtige weg.
9. **Iepziekte**
Ook in 2019 bij veel iepen de iepziekte geconstateerd. Helaas moesten daardoor veel bomen worden gekapt.
10. **Energietransitie**
In 2019 is gestart met de voorbereiding van de Regionale Energie Strategie (RES). We zijn ook praktisch gestart met bijvoorbeeld de collectieve inkoop zonnepanelen zodat inwoners kunnen bijdragen aan een schone toekomst met minder CO₂-uitstoot.
11. **Actie verduurzamen woningen**
Inwoners van Den Helder zijn gestimuleerd om duurzame activiteiten te ontplooiën aan de eigen woning. Dit door onder andere informeren (wijkloketten Duurzaam Bouwloket en de duurzame huizenroute) en de vaststelling van de Woonlening. Ook zijn diverse subsidiemogelijkheden verkend die in 2020 tot een realisatie komen.
12. **Speeltuin Pluto heringericht**
De bewoners van de wijk Boatex zijn middels een prijsvraag uitgedaagd om hun beste idee voor een toekomstbestendig Boatex in te dienen. Het winnende idee was de herinrichting van de speeltuin in Pluto. Door meerdere families is gewerkt aan een voorstel om de speeltuin aantrekkelijker en uitdagender te maken. De speeltuin is inmiddels gerealiseerd. Het onderhoud en beheer gaat in samenspraak en samenwerking met de bewoners.
13. **Helders perspectief**
Het Helden Perspectief is ontwikkeld met de visie dat Den Helder van krimp naar groei gaat. Werknemers verleiden in de stad te komen wonen, onderwijs dat aansluit bij de vraag van werkgevers in de regio en behoud van mensen -en dus kennis- in onze stad zijn doelen van dit programma.
14. **Den Helder Airport**
Sinds 1 februari 2019 is het nieuwe luchthavenbesluit Maritiem Vliegveld (MVK) de Kooy in werking. Op basis van dit besluit heeft Den Helder Airport nu eigen geluidsruimte. Op de luchthaven is het 'field lab maritieme drones' geopend, een resultaat van civiel-militaire samenwerking.
15. **Adequate onderwijshuisvesting**
De renovatie van de scholen aan Drooghe Bol in Julianadorp is afgerond.
16. **Sportpark Ruyghweg**
De onderhandelingen over de aankoop van sportpark Ruyghweg zijn afgerond. In 2020 wordt de aankoop geëffectueerd. Na de overdracht kan de renovatie van het sportpark in gang worden gezet.
17. **Kunstwerken de Nollen**
De gemeente heeft, samen met stichting VSBfonds, een subsidie verstrekt aan De Nollen voor (achterstallig) onderhoud en het plaatsen van nieuwe kunstwerken. Zo kan het bestuur van De Nollen het totaal kunstwerk verder vormgeven. En zich onderscheiden op het gebied van cultuur, erfgoed en natuur.
18. **Oprichting erfgoedorganisatie**
De gemeenteraad heeft op 25 november 2019 het stappenplan voor de nieuwe erfgoedorganisatie vastgesteld. De nieuwe erfgoedorganisatie is belangrijk voor het beheer en de ontwikkeling van het erfgoed in Den Helder: het beheer en marketing komt in één hand. Zo ontstaat een sterk merk voor Den Helder.
19. **Financieel Fit Den Helder**
Financieel Fit Den Helder is een samenwerkingsverband tussen meerdere partijen, waaronder de gemeente, om het armoedevraagstuk in Den Helder effectief aan te kunnen pakken. Zoals met het Vroeg eropaf-team waarbij hulp geboden wordt bij het oplossen van betalingsachterstanden.

20. Project Jeugd Werkt! wint ESF-award

Het project Jeugd Werkt! is een Helderse aanpak waarbij de gemeente werkloze jongeren van 16 tot 27 jaar stimuleert werkervaring op te doen, aan het werk te gaan of om weer naar school te gaan. Het gaat om een groep kwetsbare jongeren die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Met het project Jeugd Werkt! heeft gemeente Den Helder de ESF (Europees sociaal fonds) Award 2019 gewonnen.

21. Cliënttevredenheidsonderzoek

Gemeente Den Helder voerde in 2019 een cliëntonderzoek uit om inzicht te krijgen in de (effecten van) hulp en ondersteuning van Wmo cliënten binnen de gemeente. Maar liefst 495 inwoners hebben de vragenlijst ingevuld. Inwoners ervaren onder andere positieve effecten van de ondersteuning op hun eigen leven. Het gaat dan bijvoorbeeld om verbetering op het gebied van zelfredzaamheid. De ondersteuning op het gebied van huishouden is veruit de grootste aanvraag.

22. Integrale Kind Centra

De ontwikkeling van Integrale Kind Centra (IKC) is nog volop in gang. Een IKC levert een belangrijke bijdrage aan het voorkomen en/of oplossen van maatschappelijke problemen.

23. Tiny Houses

In 2019 is de ontwikkeling van Tiny Houses in de Falgatuinen verder voorbereid zodat in januari 2020 het eerste huisje bewoond kan worden. Deze woningen komen in een volledig groene omgeving te staan en zijn zelfvoorzienend.

24. Terugdringen overlast door grondwaterstanden

In 2019 is gestart met de aanleg van een meetnetwerk middels zogenaamde peilbuizen. Een peilbuis is een buis in de bodem die het stijgen of dalen van het grondwater vaststelt. Zo krijgen we beter inzicht in actuele grondwaterstanden en kunnen we klachten beter oplossen.

25. Gescheiden afvalinzameling

In 2019 is ook in Nieuw Den Helder, Huisduinen en De Schooten de nieuwe wijze van afvalinzameling ingevoerd. 2019 laat een daling van restafval zien van 20%. En een toename van herbruikbare materialen zoals papier, plastic verpakkingen, metaal en drankpakken (pmd) en groente-, fruit- en tuinafval (gft).

26. Nieuwe woningbouwlocaties

Er zijn nieuwe woningbouwlocaties in ontwikkeling genomen die een woonmilieu bieden dat niet snel ergens anders kan worden gevonden. Woningbouwprojecten in het stadshart (Over het Wad aan de dijk, De Kamerheer aan de Beatrixstraat) zijn vanwege hun ligging, uitstraling en uitzicht voorbeelden hiervan. Deze bijzondere woningbouwprojecten maken Den Helder uniek en aantrekkelijk, ook voor nieuwe inwoners van buiten Den Helder.

27. Gebiedsgerichte aanpak

Via de gebiedsgerichte aanpak is gewerkt aan de toekomst van de stad. In de Visbuurt is het afgelopen jaar vooral aandacht besteed aan de sociale samenhang in de buurt en verbeteringen in de openbare ruimte. In de Schout- en Schepenenbuurt en Kruiszwijn is samen met de bewoners gewerkt aan de vergroening.

28. Meerjarige budgetsubsidies

Gemeente Den Helder heeft meerjarige budgetten toegekend aan De Helderse Vallei, KopGroep Bibliotheken, Kampanje Reddingmuseum en Triade. Dat geeft deze organisaties de kans om meerjarige plannen goed uit te werken en te focussen op de activiteiten en gewenste resultaten.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de gemeente geeft aan of de gemeente de (financiële) risico's die zij loopt kan opvangen met middelen die de gemeente bezit zoals de (algemene) reserves. Wanneer de risico's opgevangen kunnen worden met de middelen die er zijn, is het verhoudingsgetal weerstandsvermogen 1,0. In de kadernotitie Weerstandsvermogen en risicomanagement die door de raad in februari 2019 is vastgesteld, is opgenomen dat de gemeente een weerstandsvermogen van minimaal 1,0 wil.

Eind 2019 was het weerstandsvermogen van de gemeente 1,7 en dus op een ruim voldoende niveau.

Cijfers (Balans en Exploitatie)

Met de rekening in één-oogopslag presenteren wij een samenvatting van de programmarekening 2019. Door middel van verschillende afbeeldingen met daarin de belangrijkste kengetallen en korte maar krachtige toelichtingen hopen wij dat de rekening in één-oogopslag meer uitnodigt tot het lezen van de programmarekening.

In dit onderdeel laten wij de verkorte balans en een tweetal staafdiagrammen van de exploitatie zien. De

nadere uitwerking van de balans vindt u onder het onderdeel 4. Jaarrekening van de programmarekening 2019. Daar wordt per onderdeel toegelicht waar de mutaties vandaan komen en wat de grondslag is. De mutaties vanuit de exploitatie komen op verschillende plekken naar voren. Onder andere bij de toelichting op de afwijkingen per programma. Daarnaast ook bij het onderdeel 4.5 Exploitatie van de programmarekening 2019. Hierin staat een samenvatting van de financiële ontwikkelingen per programma.

We beginnen met de verkorte balans:

ACTIVA	2019	2018
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	849	10.597
Materiële vaste activa	104.218	86.493
Financiële vaste activa	76.018	79.277
Totaal vaste activa	181.085	176.367
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	11.271	12.005
Vorderingen	31.545	47.650
Liquide middelen	155	1.373
Overlopende activa	6.145	4.421
Totaal vlottende activa	49.115	65.449
TOTAAL	230.200	241.815

PASSIVA	2019	2018
VASTE PASSIVA		
Eigen Vermogen	62.075	61.717
Algemene reserve	19.236	20.575
Bestemmingsreserves	37.837	33.999
Saldo van rekening	5.202	7.143
Voorzieningen	12.985	16.274
Voorzieningen	12.985	16.274
Langlopende schulden	109.704	114.237
Totaal vaste passiva	184.764	192.227
VLOTTENDE PASSIVA		
Kortlopende schulden	17.476	20.187
Overlopende passiva	27.960	29.400
Totaal vlottende passiva	45.436	49.587
TOTAAL	230.200	241.815

Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen

258.323

232.334

De oorspronkelijke balans is grotendeels ingekort naar de belangrijkste hoofdgroepen van een balans. We hebben alleen het eigen vermogen en de voorziening meer uitgesplitst. Zoals u kunt zien is de totale balans voor 2019 gedaald ten opzichte van 2018. De belangrijkste ontwikkelingen worden hieronder kort toegelicht:

Activa:

Onder de activa worden onze bezittingen en lang- en kortlopende vorderingen opgenomen. De bezittingen worden vermeld onder de (im)materiële vaste activa. De langlopende vorderingen staan onder de financiële vaste activa. En de kortlopende vorderingen worden opgenomen onder de vlottende activa.

Vaste activa, totale stijging € 4.718.000, door:

- Investerings (de grootste worden hier benoemd):
 - Aankoop Brandweerkazerne inclusief grond (€ 6.421.000);
 - Riolering (€ 1.143.000);
 - ICT gerelateerde investeringen (€ 618.000);
 - Overige investeringen (€ 6.040.000).
- Naast investeringen onder de vaste activa hebben wij ook te maken met desinvesteringen. Dit kan veroorzaakt worden door verkoop van een actief of door het afstoten van een activa of door een duurzame waardevermindering. Dit laatste komt niet zo vaak voor. Voor ons gaat het in totaal om € 1.196.000 aan desinvesteringen over 2019. Het grootste gedeelte komt voor rekening van de Koploper, die in 2019 is afgewaardeerd vanwege de sloop.
- Op gedane investeringen schrijven wij ook af. Voor 2019 is de totale afschrijvingslast € 5.049.000 voor de vaste activa.
- Bij financiële vaste activa kunnen investeringen bestaan uit onder andere verstrekte geldleningen of een stijging van de debiteurenstand bij het Sociaal Domein. Voor 2019 is er voornamelijk sprake van de reguliere aflossingen op de geldleningen. Daarnaast is de debiteurenstand van het Sociaal Domein aangepast (€ 106.000 naar beneden).
- Bij de financiële vaste activa is er niet zozeer sprake van afschrijving maar eerder van aflossingen of afwaardering. Voor 2019 gaat dat in totaal om € 3.153.000 aan reguliere aflossingen en afwaarderingen.

Vlottende activa, totale daling € 16.334.000, door:

- De grootste daling doet zich voor bij het Schatkistbankieren. Hierin worden de overschotten gestort van onze liquide middelen. De daling is € 17.250.000.
- Tegenover de daling staat een stijging van verscheidende kleinere posten. Voor een toelichting hierop

verwijzen wij u naar de toelichting op de balans (zie 4. Jaarrekening van de programmarekening 2019).

Passiva:

Onder de passiva wordt ons vermogen en lang- en kortlopende schulden opgenomen. In feite de financieringsmogelijkheden van de activa-zijde. Het (eigen)vermogen valt onder de vaste passiva, alsmede de langlopende schulden. De kortlopende schulden worden opgenomen onder de vlottende passiva.

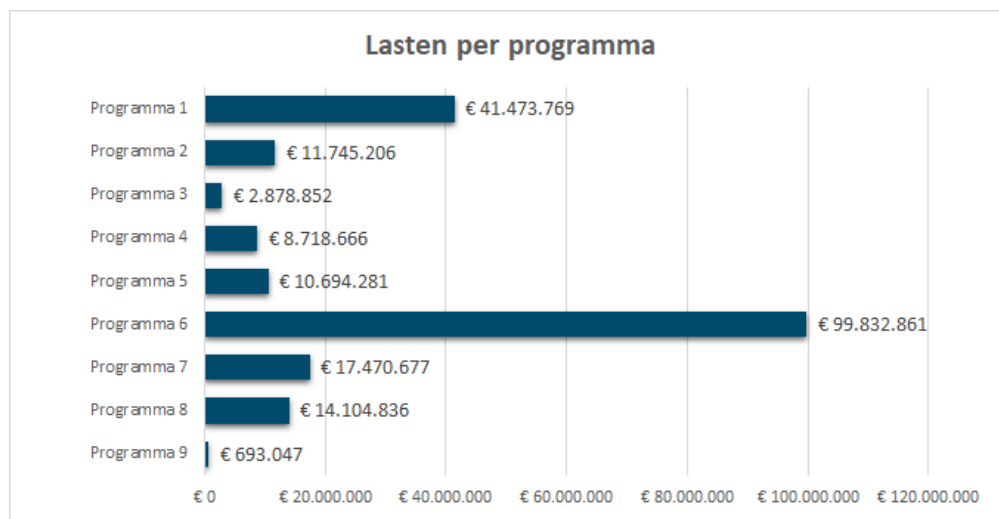
Vaste passiva, totale daling € 7.463.000, door:

- Aflossing op de opgenomen geldleningen, ad € 4.490.000;
- Stijging van het eigen vermogen, ad € 358.000;
- Daling van de voorziening, ad € 3.289.000;
- Daling van het rekeningresultaat ten opzichte van vorig jaar, ad € 1.941.000.

Vlottende passiva, totale daling € 4.151.000, door:

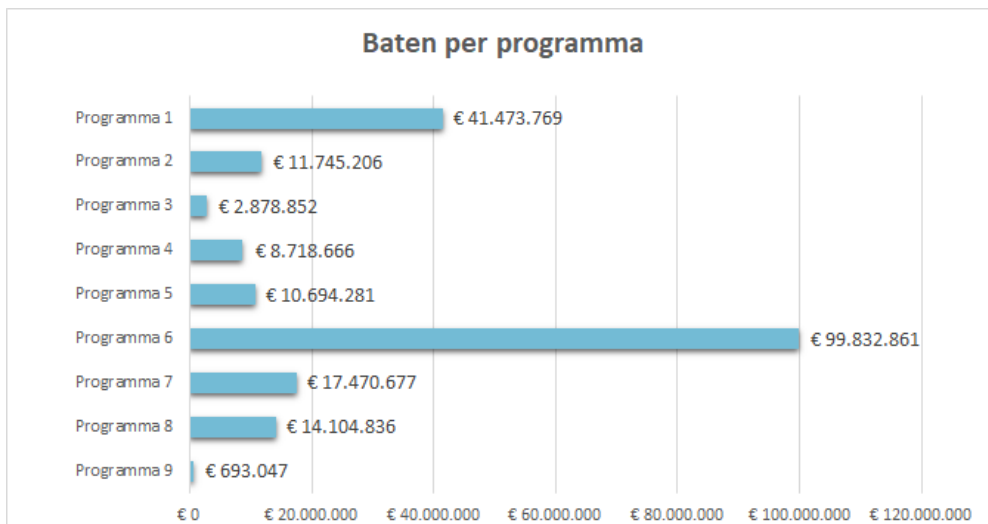
- Daling van de kortlopende schulden, ad € 2.711.000;
- Stijging van de vooruitontvangen bedragen, voornamelijk veroorzaakt door de Kop Werkt!, ad € 1.031.000.

Om de bedragen per programma uitgesplitst naar baten en lasten beter te kunnen visualiseren maken we gebruik van staafdiagrammen. Dit zijn overigens de bedragen na gerealiseerd resultaat. Dit wil zeggen inclusief de reservemutaties. Hieronder treft u de staafdiagrammen aan van de baten en lasten:

Het overzicht lasten bestaat uit de werkelijke exploitatielasten inclusief de toevoegingen aan de reserves. De hoogste lasten komen voor rekening van:

- Het Sociaal domein, ad € 84.216.000;
- Kosten van overhead, ad € 24.603.000;
- Bijdragen aan onze gemeenschappelijke regelingen; ad € 14.819.000;
- Kapitaallasten, ad € 10.279.000;
- Verstrekte subsidies, ad € 19.330.000.

Het overzicht van baten bestaat uit de werkelijke exploitatiebaten inclusief de onttrekkingen uit de reserves. De hoogste baten komen voor rekening van:

- Algemene uitkering, ad € 95.514.000;
- Integratie-uitkering Sociaal Domein, ad € 20.710.000;
- Belastingen en heffingen, ad € 31.111.000;
- Bijstandsverlening, ad € 24.325.000.

Hieronder treft u een toelichting aan op de grootste afwijkingen over 2019:

Totaal Bedragen (x € 1.000)	Begroting 2019		Rekening 2019	Verschil gewijzigde begroting-/-rekening
	Oorspronkelijk	Na wijziging		
Totaal lasten	195,412	202,335	197,059	5,276
Totaal baten	-188,709	-194,386	-197,416	3,030
Saldo van baten en lasten	6,703	7,949	-357	8,306
Totaal toevoegingen reserves	3,726	10,934	10,553	381
Totaal onttrekkingen reserves	-7,978	-18,382	-15,398	-2,983
Gerealiseerd resultaat	2,451	502	-5,202	5,704

Toelichting belangrijkste afwijkingen baten en lasten:

- Sommige activiteiten konden niet uitgevoerd dan wel afgerond worden in 2019. De middelen die daardoor over zijn, zijn via een afzonderlijk raadsvoorstel (2019-033785) doorgeschoven naar (de begroting) 2020. Hierdoor is dit geld in 2020 beschikbaar om de werkzaamheden uit te voeren. Het voorgestelde bedrag was € 3.513.000.
- Op het onderdeel Overhead is een voordelig effect gerealiseerd van € 2.210.000. Bij Overhead moet u denken aan onder andere personeelskosten, kosten voor ICT, kosten inzake de kosten van gemeentelijke panden. Kortom kosten die gemaakt worden ter ondersteuning aan de uitvoering van de taken van de gemeente.
- We hebben een iets hogere uitkering Algemene Uitkering ad € 302.000 gerealiseerd door nagekomen posten (met name de decembercirculaire).
- De bestemmingsreserve Sociaal Domein is in 2019 nog gekoppeld aan de lasten en baten van onder andere de 3D's. Het gaat hier dus om een egalisatiekarakter. Aan het eind van het jaar wordt gekeken wat de uitkomsten zijn met betrekking tot de lasten en baten. Er wordt voor 2019 onttrokken uit de reserve Sociaal Domein. Dit is echter € 930.000 lager dan begroot.
- Voor 2019 moeten wij rekening houden met een hogere bijdrage aan Baggerbeheer BV voor Milieupark Oost; dit zorgt voor een nadelig effect van € 275.000.
- De grondexploitatie Willem Alexanderhof is in 2019 voorspoedig verlopen. Dit blijkt uit de actualisering die jaarlijks plaatsvindt. Hierdoor kunnen wij € 700.000 laten vrijval vanuit de verliesvoorziening. Dit geeft een voordelig effect op het resultaat.
- In 2019 is een aantal panden en percelen verkocht, rekening houdend met de mutaties in de verschillende reserves, resulteert dit in een voordelig effect van € 375.000.
- Op programma 6 Sociaal Domein is er per saldo sprake van een overschrijding van € 1.785.000 op het resultaat voor bestemming. Deze afwijking is uit te splitsen in verschillende oorzaken. Deze oorzaken

worden toegelicht onder programma 6. Het heeft onder andere te maken met stijgende kosten op de jeudzorg, maar ook bij huishoudelijk hulp.

- Overige afwijkingen, rekening houdend met de afwijkingen kleiner dan € 100.000, is € 1.594.000.